Fremtidens skole – høringssvar fra Mønsted-Sparkær Skoles fællesbestyrelse

Vi støtter, såfremt BU udvalget vil fokusere på kvalitet og trivsel, og vi opfordrer til, at man tænker langsigtet på hele Viborg kommunes fremtid. Inden en evt. ændret strukturændring er på plads, forventes stigende fødselstal igen (Befolkningsprognose, Viborg Kommune, 2019).

Del 1. Høringssvar til dialogmøde den 10.09.2020 og baggrunden for principper
På mødet den 10.09.2020 hørte vi disse udsagn fra BU udvalget: ”Det er ikke en spareøvelse MEN……vi er på en skude, som er ved at synke” (faldende børnetal og bloktilskud). Disse udsagn svarer ikke til en virkelighed, vi som borgere i Viborg Kommune kender.

På mødet blev der fremsat tanke om at søge konsulenter/ekstern hjælp til at vælge struktur for skolerne i Viborg. Vi i Mønsted-Sparkær Skoles fællesbestyrelse er betænkelige ved denne ide, da det er afgørende, at de folkevalgte tager fuldt ansvar for beslutningerne. Desuden vil det eksterne svar vil afhænge af de præmisser, der stilles i opdraget. Så en debat og enighed om, hvad udfordringen er for fremtidens folkeskole er væsentlig, da dette former svaret.

På dialogmødet kom udsagn fra salen med hensyn til fremtidens folkeskole, som fællesbestyrelsen støtter:

1. Behov for en helhedsorienteret tankegang og politik (inkl. bæredygtighed, en hel kommune i udvikling, transportpolitik) når man prioriterer fremtidens skole i Viborg Kommune, samt

2. Behov for at skabe en folkeskole som er førstevalget for forældrene. Der allerede i dag en betragtelig elevtilgang til frie- og private skoler på bekostning af folkeskolen. Dette tab fra folkeskolerne i Viborg Kommune overstiger formentlig et forbigående fald i børnetallet. Jf. prognoserne er børnetallet på vej op igen.

Ad. 2. Det er vigtigt at være opmærksom på, at det er forældrene, der vælger hvor deres børn skal gå i skole. Fokus på ’effektiv drift af skole’, hvor det handler om at fylde klasserne op til maks. antal for at optimere økonomien, vurderer Mønsted og Sparkærs Skoles Fællesbestyrelsen **ikke** er en vindertaktik, når det gælder om at få forældrene til at vælge folkeskolen i Viborg Kommune.

Forskning på området fastslår, at forældre vælger skole primært ud fra kriterierne nærhed, trivsel og faglig læring. Her foretrækkes bl.a. mindre klasser (op til 20), kvalificerede lærere (f.eks. to-lærere-ordninger) og god trivsel. Dette giver et bedre læringsmiljø, men er formentlig dyrere at drive på kort sigt.

Vedr. børnetal: ”Samlet set forventes gruppen af 6-17-årige børn at falde med 553 fra 2019 til 2034, svarende til 3,7 %. Antallet af 0-5-årige vil begynde at stige frem mod særligt 2030. Det samlede antal 0-5-årige forventes at stige med 882 børn i de kommende 15 år, svarende til 14,4 %.” (Kilde: Viborg Kommune, 2019).

Prognoserne fortæller, at vi er nu, er på et lavpunkt med hensyn til førskolebørn. Et fald på 3.7% er ikke en ’synkende skude’. Formentlig overstiger elevtabet til private og friskoler denne demografiske ændring. Vi kan ikke gøre noget ved fødselstallet, men vi kan prioritere folkeskolen, så bosætning for børnefamilier bliver attraktivt i hele Viborg Kommune.

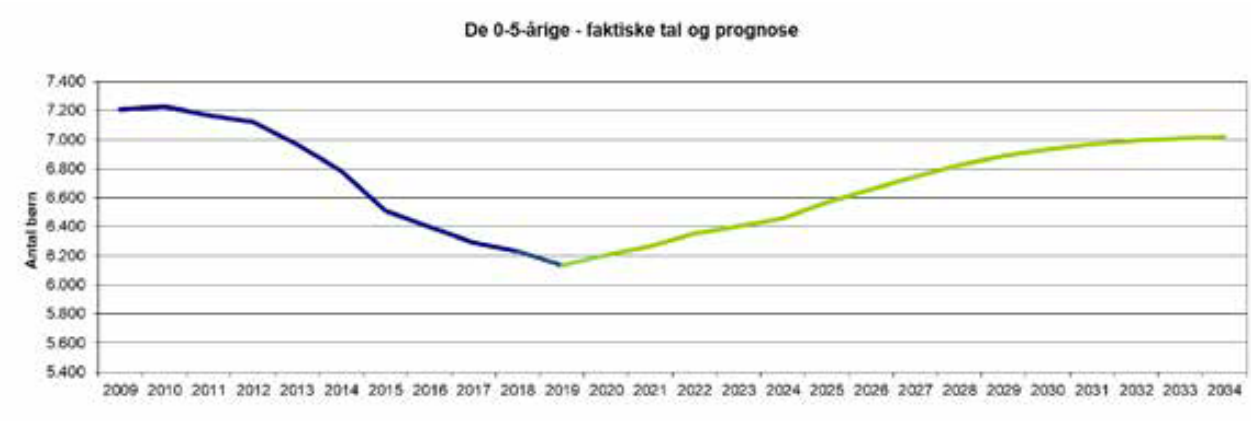

Kilde: Befolkningsprognose 2019-2034, Viborg Kommune, udarbejdet marts 2019.

Vi mener, det er realistisk at få den nære folkeskole til at være førstevalget for forældrene.

Fællesbestyrelsen ved Mønsted-Sparkær skoler støtter klart BU udvalgets ønske om at styrke kvaliteten i folkeskolen. Vi mener dette opnås ved at have fokus på, hvordan vi skaber den *trivsel og læring* for folkeskolens elevere.

Del 2. Høringssvar til de fem principper

Hvem indgiver høringssvar?	Mønsted-Sparkær Skoles fællesbestyrelse
Principper	Høringssvar
1. Der afsættes ekstra ressourcer til fælles udviklingsprojekter på skoleområdet i forhold til at styrke, inkluderende praksis, overgange, åben skole, videreudvikling af teamsamarbejde, osv.	Forventer vi at dette princip gavner elevernes trivsel og faglige læring? **Formentlig ikke/i lille grad**. BU udvalget fremførte på dialogmødet den 10.09.2020, at dette punkt anslåes at koste omkring 10 mio. kr. over de næste år. Fællesbestyrelsen er kritiske overfor tanken om en central pulje til 'generel' udvikling. Vi vil gerne udvikling, men vi ønsker ikke at pengene bruges på administration og konsulenter. Vi mener, at der allerede i dag foregår gode videns bårne initiativer på de enkelte folkeskoler - tæt på eleverne og det reelle behov. Vi mener, at udvikling skabes på de enkelte matrikler af de fagprofessionelle med fingrene i maskineriet – og ikke at fordyrende konsulenter eller projektmagere. På Mønsted og Sparkær Skoler har vi allerede to-lærer ordning, undgår bevist vikardækning (da det er dyrt og giver lav indlæring), lavt medarbejderfravær, høj grad af fagdækning (>90%), kort skoledag og teamsamarbejde. Dette skyldes ikke en central administration eller konsulenter i Viborg kommune. Det har vi *valgt* at prioritere lokalt, fordi vi kan se at det giver den bedste mulige trivsel og læring. Der kan være forskelle på skoler, og det er OK. Vi oplever i dag, at viden genereres for *hele den danske folkeskole gennem forskning* (nationalt og internationalt) - ikke i administrationen i hver enkelt af landets 98 kommuner. Dermed ser vi os som en del af en stort fælleskab: *folkeskolen*.

	Det er måske forventeligt, at hvis man spørger det lokale embedsværk eller konsulenter, er svaret ønsket om flere projekter. Selve fagligheden og ansvaret til at drive skolen – med fokus på trivsel og læring – er imidlertid hos ledelsen og fagprofessionelle på skolerne. Selvfølgelig med input af viden og uden fortolkende mellemled i hver enkelt kommune. Fællesbestyrelsen tror på, at vi får den bedste skole ved at have mest mulig ejerskab på de enkelte skole. Såfremt man fastholder ønsket om en central 'pulje', foretrækker vi midlerne tildeles skolerne direkte efter behov – med så lidt administration som muligt, for at sikre et effektivt skolevæsen.
2. Alle skoler/matrikler søges bevaret.	Forventer vi at dette princip gavner elevernes trivsel og faglige læring? **Ja.** Folkeskolen vil styrke sin konkurrenceevnen ved at bevare matrikler. Udfordringer er at sikre midlerne til at opretholde et serviceniveau i også tyndtbefolkede dele af kommunen. Forskningen viser, at mindre klasser er fordelagtigt. Privatskoler indfører ofte klassebegrænsning på maks. 18-20 elever. Her er nok noget vi skal lære af. Når man vælger at bevare alle skoler, må man indstille sig på et opbrud med den traditionelle klassedannelse, noget som allerede foregår i den moderne folkeskole. Erfaringer fra Corona-skolen giver ideer til fremtidens skole, f.eks. til: a. En kortere skoledag, som har givet eleverne et større overskud, hvor de har været motiverede for undervisning hele dagen. b. Færre elever i klasserne har givet en bedre arbejdsro, eleverne bliver set og hørt på en helt anden måde med mere tid til den enkelte elev. c. Færre lærerskift – eleverne møder færre forskellige voksne. Prioriteret at have samme få lærere i klassen, som giver en mere ro og forudsigelighed og bedre mulighed for relations-arbejde. Arbejdsplanlæggelse med vikarer give et ringere udbytte. d. Organisering af lærere og pædagoger tæt på eleverne medfører mindre mobning/større trivsel. e. Med hensyn til god hygiejne og mindre støjbelastning er det en fordel at have flere kvadratmeter og flere separate enheder. Desuden: En beslutning giver om at bevare skoler giver ro – for forældre, medarbejdere og elever. Stabilitet er fordelagtigt for af fremme udvikling, som kan være udfordret i mindre lokalsamfund. I mere tætbefolkede områder, f.eks. Viborg og Bjerringbro vil ændringer i skoleantal formentlig betyde mindre, idet disse samfund er robuste; der er flere skoler at vælge imellem indenfor en radius på 5 km. Varsler man med skolelukninger i områder, hvor væksten skal stimuleres, så falder bosætningen og antallet af lokale arbejdspladser. Derfor skal princippet tænkes ind i en helhedspolitik. Konsekvensen af princippet er så, at man accepterer og muliggør fra politisk side, at der vil være varierende og lavere klassetal på nogle skoler/nogle årgange. Det vil sige, at ikke alle skoler i Viborg Kommune have samme kostpris pr. elev alle år. Nogle kan mene at "tal for elevernes faglige løft er ligegyldige, stålfaste principper for minimums elevtal er vigtigere…", "det er økonomisk bæredygtigt at kunne fylde klasserne". Men trivsel og kvalitet i skolegangen betyder

	mere for eleverne og forældrene, når de skal vælge, hvor deres børn skal gå i skole.
3. skoledistrikter søges sammenlagt med minimum et eller dele af et andet skoledistrikt med henblik på fagligt og økonomisk bæredygtige enheder.	Forventer vi at dette princip gavner elevernes trivsel og faglige læring? **Nej.** Trivsel og faglig bæredygtighed hænger ikke sammen med skoledistriktets størrelse. Der er ingen positiv sammenhæng mellem børns læring og skolens størrelse – som også påpeget af skoleledernes formand i Viborg Folkeblad sept. 2019. På top 3 over skoler i Viborg som løfter børnene mest – baseret på undervisningseffekten 2017/18 – findes både mindre (godt 300 elever på Mønsted-Sparkær og Ørum skoler) og større enheder (ca. 6-700 elever på Søndre og Houlkær skoler). At tale om at 'man samler eleverne' er nok en administrativ tilsnigelse, når der er andre og stærkere faktorer som påvirker forældres skolevalg i virkeligheden. *Økonomisk bæredygtighed*: Fællesbestyrelsen er nysgerrige, men ikke afklarede, over for tanken om at se på grænserne mellem skoledistrikterne, f.eks. som led i en et dele lærerkræfter og få en kort transportvej. Sparkær Skole, med > 100% dækning, har et lille distrikt og skolen har plads til flere elever, og er tætteste skole på bl.a. Ravnstrup by. Imidlertid er det også sikkert, at man ikke 'flytter' elever mod forældrenes ønske! Søskende effekten og hvor man dyrker sport, spiller også en rolle. I dag indgår f.eks. Mønsted og Sparkær i et samarbejde, både i og udenfor skolen. Mønsted og Sparkær skoler er idag forbundet med en cykelsti. Hvis man ændrer skoledistrikter, så skal transport/cykelveje tænkes ind, så transporttiden er lav og med mulighed for sikker cykelvej. Dette skal indgå i de økonomiske beregninger. Vi er modstandere af at bare sammenlægge skoledistrikter af princip, der skal være en god grund. Samarbejde kan foregå uden at skoledistrikterne er sammenlagte – dvs. på tværs af to distrikter. Forslaget kan have økonomiske fordele, nok særlig steder med kort afstand mellem skoler, eller ved flere skoler med lavt elevtal. Princippet kan udgøre en fare for at miste en flere børn til privat- og friskoler, hvis man forsøger en 'samling' fra centralt hold, uden overbevisende at styrke kvaliteten. Dette skal medtages i konsekvensberegninger. Der skal arbejdes mere med indholdet i dette princip før vi i Fællesbestyrelsen for Mønsted og Sparkær skoler konkret kan se, at det vil føre til det bedre.
4. Der skal være ledelse på alle skoler/matrikler.	Forventer vi at dette princip gavner elevernes trivsel og faglige læring? **Ja.** Den positive effekt afhænger især af ledelsens kvalitet og samarbejde med medarbejdere/bestyrelse. Princippet udelukker ikke samarbejdsmodeller, med f.eks. en skoleleder på to matrikler, som er

	tæt på hinanden, og med én pædagogisk leder på hver af skolerne, samt en fællesbestyrelse. Hvis ledelsen er for langt vægt øges risikoen for centralisering, ansvarsforflygtigelse og lavere engagement. Det bliver vanskeligt at gøre fællesskabet vedkommende i bestyrelserne og ledelsen af skolerne. Hvis skoler/matrikler fysisk er for langt fra hinanden er det upraktisk med fælles skoleleder og det vil være svært at få en velfungerende bestyrelse.
5. Den fremtidige tildelingsmodel tager udgangspunkt i den nye skolestruktur med færre skoledistrikter – og baserer sig i højere grad på elevtildeling.	Forventer vi at dette princip gavner elevernes trivsel og faglige læring? **Nej ikke umiddelbart.** Tildeling baseret på elevtildeling favoriserer skoler med mange elever, på bekostning af skoler i områder med færre indbyggere/lavt elevgrundlag. Så princippet skal opvejes mod en solidaritet mellem land og by, samt at der undgås en skævvridning/social ulighed. Det er let at tælle antallet af elever, men det er ikke et 1:1 udtryk for et behov. Elever i folketynde områder, såvel som i folketætte områder, fortjener og har behov for et godt børneliv. Elever med særlige vanskeligheder eller evner kan have ekstra behov. Derfor kan elevtallet ikke stå alene i tildelingen. Den nuværende tildelingsmodel tilgodeser små enheder som f.eks. Sparkær skole. Samtidig har større enheder muligheder for at yde service på grund af mange elever og lettere ved at fylde klasserne (selvom det nok var smart med et lavere klassetal). Fællesbestyrelsen opfordrer til, at Viborg Kommune leverer samme serviceniveau til børnene i folkeskolen uanset, hvor man bor. Det finder vi solidarisk. Fællesbestyrelsen for Mønsted og Sparkær skoler oplever, at den nuværende tildelingsmodel tillader udvikling af folkeskolerne i Viborg. Hvis der fremadrettet skal tildeles efter elevtallet, presses skolerne mod en struktur med færre distrikter, større klasser og mindre nærhed. Med den nuværende tildelingsmodel er det muligt på Mønsted-Sparkær skole at samarbejde, at tilbyde lejrskole, at have to-lærer ordning, at have teamwork, docendo og aktiviteter. Ved en højere vægt på elevtildeling vil det fremover blive sværere, idet skolens økonomi bliver mere usikker – falder i år med små børnetal for at stige i år med store børnetal. Dvs. vi vil opleve at det bliver sværere at opretholde en bæredygtig kontinuitet, såfremt princippet følges. Dette vil medvirke til, at forældrene vælger folkeskolen fra. Fællebestyrelsen er bevidste om, at folkeskolen i dag løfter flere opgaver end private skoler, f.eks. mht. inklusion. Derfor bliver man politisk nødt til at prioritere denne opgave. Børnenes behov kan og bør tilgodeses i det lokale miljø, fremfor at transportere elever til særklasser. Med en mere begrænset økonomi må Viborg kommune være mere striks med at have en god lokal ledelse og bestyrelser, som lever op til deres ansvar med at drive deres folkeskole. F.eks. ved ikke at tillade manglende vedligehold på skoler, da det bliver for dyrt at genetablere/nybygge.

Med venlig hilsen

Fællesbestyrelsen for Mønsted-Sparkær skoler